

На планети све иде својим током. Новак је, како се то већ неколико година знало да ће бити, постао број 1. Кина је то, како се то већ неколико година зна (обавештени много више) већ постала број 1 у реалној економији, и није само по броју становника највећа на Земљи. Досадашњим бројевима 1. није преостало ништа друго до да се надају да ће у неко догледно време успети да поврате своју позицију. Надал још можда има неку минималну шансу за разлику од Америке. Кинези су као и неколико пута у својој грандиозној историји успели да противнике савладају њиховим оружјем, овог пута тржиштем. Урадили су то са комбинацијом централно планиране привреде, и најјачег покретачког мотора развоја, људских потреба за богатством и угодним животом отелотвореном у тржишту. Тако су успели да у релативно кратком року, од свог отварања према свету од тридесетак година, достигну водећу позицију у свету.

Некад су Монголе, Хуне, Манџуре који су их покоравали, Хан Кинези успевали да увуку у свој загрљај, да лагано с временом прихвате све њихове особине и традиције. Култура је била моћно оружје којим су се бранили, а и покоравали освајаче, па чак на крају и успели да династију (манџурска) дају ти освајачи и да она постане највећи бранилац кинеских традиција, које највише поштују претке и њихове духовне поруке. Све религије које имају утицај у кинеским народу управо духовно подржавају поштовање предака и традиције као основ опстанка и очувању идентитета. Велика кинеска нација има укорењено сазнање да је хијерархијски бирократски (управљање у корист народа) систем (конфучијанско учење) најбољи за државу, а самим тим и за породицу и појединца. Већ генски испољена вредноћа Кинеза олакшала је усвајања нових технологија и њихова примена, у корист система и постала основ брзог развоја. Однос кинеске дијаспоре настале из економских мотива (потрага за егзистенцијом и њено успешно прилагођавање домаћинима код којих су се насељавали, упркос не знању о култури и обичајима домородаца) поспешили су очување сопственог идентитета. Матица Кина је основа за узајамно помагање и очување најважнијих, како се то показало, односа за једне и друге. Дијаспора настала насељавањем и слањем младих да уче широм света, створила је нову од комуниста организовану ванграничну људску снагу, која је унела нове најсавременије технологије и науку у земљу, и постала одлучујући феномен раста економије и сваког другог спектакуларног развоја Кине. Свакако да је образовни систем који је омогућио стотинама милиона младих да се успешно школују, и искористе огроман број брзих социјалних лифтова, на најбољи могући начин, за лично и пре свега друштвено добро. Овакав интензиван развој омогућио је овим генерацијама Кинеза и у

земљи и широм расејања да осете понос, а наравно и снагу, што припадају нацији, култури и земљи која се ослободила ропског загрљаја за историјски кратак период, и претворила у лидера на планети са свим предностима, али и обавезама које из тога проистичу. Учешће у таквом историјски важном планетарном подухвату, освајања цивилизацијског врха, посебан је понос, јер се нису изневериле све генерације предака које су често жртвовале све што имају, зарад једног оваквог успеха у некој будућности. Издржавши и организујући досад невиђену сеобу у светским размерама миграцију становништва из руралних области у градове, пре свега на морској обали, Кинези су показали сву моћ високо организованог друштва које је свакако имало и слабости („Велики скок“, „Културна револуција“), но на крају су само постигнути резултати прави показатељ урађеног. Понос нације били су градитељски, спортски и организациони успеси приликом Олимпијаде 2008. у Пекингу. Њихово задовољство свакако проистиче и из сазнања да ће се за само пет година до 2015. богатство више него удвостручити са 16,5 билиона долара на 36, како предвиђа „Kredi-swiss“ банка. То ће наравно значити и да ће већ 2012. Кина постати највеће тржиште за луксузну робу далеко испред Јапана. Такође у укупном светском становништву са средњим богатством (до 100. 000\$) Кина је на првом месту са преко 600 милиона таквих становника. На тај начин Кина се приближава свом циљу да за десетак година постане земља са око 70% урбаног, модерно образованог становништва као главног ослонаца даљег развоја. О каквој је ту снази реч, најбоље знају они који процењују снагу тржишта (капиталистичка тековина) и његове потенцијале, као нај кредибилнији фактор за процену могућности развоја сваке земље.

Славећи 90 година од оснивања Комунистичке партије Кине председник Ху Ђинтао утврдио је да су за овако грандиозан успон његове земље најзаслужнији комунисти који су остварили независност и слободу кинеског народа, формирање социјалистичког система и реализација социјалистичког развојног пута са кинеским карактеристикама. На овом месту желим да подсетим да је у време развоја специфичног југословенског пута у социјализам (отвореност према целом свету и прихватање елемената тржишта) Кина слала многобројне делегације које су изучавале наша искуства, и као у свему осталом интелигентно иновирали и додавали нове елементе који су на крају резултирали оваквим развојем, како сада видимо. Кина је такође прихватила и до савршенства развила политику коју су несврстани средином прошлог века успешно примењивали а састоји се од пет принципа: независност, самосталност, равноправност, узајамно поштовање, и немешање у унутрашње послове. Председник Кине истакао је да су мир и стабилност предуслов и темељ развоја и нагласио потребу придржавања начела и принципа Повеље УН. Доследно придржавање спољнополитичких опредељења и избегавање супротстављању доминантној Америци у претходним деценијама омогућили су Кини несметан развој. То јој је омогућило да комбинацијом централно планиране привреде и најјачег покретачког мотора развоја, људских потреба за такмичењем, богатством и угодним животом, а најбоље оличеном у економско-психолошким функцијама тржишта, успе да у релативно историјски кратком

року од тридесетак година, доспе на цивилизацијски водећу позицију у свету. Када је довољно економски ојачала Кина је показала и војне зубе, па је 2006. кинески генерал припретио и самој Америци да ће се упознати са снагом кинеског оружја уколико помисли да се умеша у њене унутрашње послове у шта се ту првенствено мисли на наводну одбрану Тајвана. Недуго затим уништивши сопствени сателит у космосу, јасно су демонстрирали и способност вођења најсавременијих начина ратовања. Завршавање носача авиона и успешно испробавање стелт (невидљивих) авиона само је потврда да Кина неће прећи ни преко једног спора око територија без решења у њену корист, а и угрожавању безбедности поморских путева који су за њу од стратешког интереса. Освајање космичких простора Кину представља не само као војну силу већ и јаког играча у тренутно најпрофитабилнијим комуникацијским пословима. Кина се супериорно ослања на фактор време, јер га најбоље препознаје као одлучујући моменат у глобалној геополитичкој стратегији.

Кинески развој свакако је последица и огромног улагања у науку и образовање.

Кинески развој свакако је последица и огромног улагања у науку и образовање. Данас је најнормалније да десетине хиљада студената из свих крајева света, па и са запада, хрле на Шангајски и осталих 350 универзитета, зарад стицања знања која су почела у многим областима да престижу Америку. У 2009. години први пут је Кина уложила више средстава у науку од сада јединог економског конкурента. То се и те како исплатило јер је и по признању Обаме најбржи компјутер на свету кинески, а на пример решење проблема ешерихије коли која је отпорна на познате лекове, урадила Кина у Шенжену за само три дана, иако су пре тога све светске западне лабораторије биле немоћне да то ураде три недеље. Развој технолошки најнапреднијих железница са брзинама и преко 500км/час и потребама да се направе десетине хиљада километара пруга за њих, као и авио-саобраћај коме су потребне хиљаде великих авиона да могу да колико толико задовоље потребе огромног тржишта од милијарду способних да плате услуге потврђује и технолошки напредак и величину тржишта. Уз потребу да једно од најважнијих технолошких чуда, на коме се свет развијао у 20. веку-атомобил, кога је потребно направити у серијама до једне милијарде, и створено је тржиште са свим могућностима које из тога проистичу,

а које су само најсмелији могли и да сањају. То само доказује снагу и потенцијале кинеске науке у разним сегментима. Природни ресурси као на пример „ретке земље“ (лантаниди, неодијум...), специфични метали који се у садашњем тренутку могу комерцијално експлоатисати, 95% се налазе у Кини, а они су основ новим технологијама у производњи батерија, без којих се не могу замислити ни компјутери ни мобилни телефони, а поготово аутомобили на струју, Уз куповину или дугорочне закупе енергетских извора (Русија, Иран, Венецуела, Бразил, Судан, Ангола) или највећих

рудних потенцијала (гвожђе у Аустралији, бакар Зимбабве), Кинези стратешки стварају предуслове за даљу интензивну економску експанзију. Колики је то изазов за остале учеснике у највећим геополитичким утакмицама, како за садашње партнере, тако исто и за оне који се не радују оваквом развоју Кине показате време. Мада је већ сад препозната као главни глобални играч, Кина је пре свега у своју економску орбиту почела да привлачи своје зијске суседе, а Јапан и Јужна Кореја су два најважнија, не само привредна, драгуља америчке азијске огрлице. Када се томе дода одлучност Ангеле Меркел, коју следи и остала Европа, да снажно окрене своју извозну индустријску машинерију ка Кини, као свом тренутно, а поготово у будућности највећем извозном тржишту, онда је сасвим јасно да је Америка поражена у утакмици на њеном најважнијем тржишном терену. Извлачење из америчког економског загрљаја потврђује и одлучност ЕУ да се оснује агенција за рејтинг европске привреде, како им се не би догађало да их финансијски процењују и о њиховој судбини одлучивали они који од таквих процена имају неспорну корист. Но као и свакој комунистичкој земљи, а Кина без дилеме то заиста јесте, “унутрашњи непријатељ” не спава. По речима председника Ху Ђинтаоа, опасности за Кинусу духовна немарност, недовољна способност, одвајање од народа и корупција. Универзално.

Вашингтон намерава да функционише као главна светска сила колико год може, све док не дође Ноле (Кина) . После свих глобалних геополитичких потреса који се догађају последњих година (БРИКС) Америка је и даље веома богата (људима и ресурсима) са доминантном војном машинеријом НАТО (недовољном да испуни њихова очекивања) и са моћним економским савезницима (ЕУ; Јапан, Канада, Аустралија, Ј. Кореја). Умни људи каквих је пуна Америка, разумеју стање у коме се тренутно земља налази и праве стратегије како да опет (и да ли могу?) направе технолошки искорак који би им омогућио повратак на доминантну улогу на планети као што су то урадили деведесетих година прошлог века. Америка је са пуно важних, по развој човечанства ствари, задужила свет. Њен устав, најстарији на свету, својим садржајем постао је идеал за највећи део човечанства како ићи у неки бољи и праведнији свет. Масовна индустријска и пољопривредна производња постала је узор, а и покретач нових технологија и наука. У свему што су радили видела се грандиозност. Масовни медији, масовна култура, масивна производња. Све то обављало се у суровим условима где су најснажнији и најснажљивији постајали узори и идеали нације. Тржиште је постојало и пре Америке, али га је она уздигла до фетиша. Берза, која је од свог настанка била место за одређивање и потврду вредности скоро свега, такође је била и место највећих манипулација и превара у чему су Американци предњачили, као и многим другим областима.

Једина, до статуса суперсиле уздигнута држава постала је 1947. светски доминантна јер је у Бретон Вудсу енглески министар иностраних послова јасно ставио до знања да им у руке предаје палицу (полуге) светске моћи оличене у стављању долара (и начине манипулисања са њим) на пијадестал резервне светске валуте тржиште и начин

понашања на њему и око њега, које су Американци створили у њиховој земљи, било је одлучујуће у развоју њихове

земље на сваки могући начин. Изграђена војна сила, као гаранција привредног-финансијског система који су успешно успоставили после Другог светског рата, гарантовала је доступност свих ресурса под најповољнијим условима (ценама) њима и њиховим привилегованим партнерима. Фетишизација либералног и неолибералног начина привређивања, као и увођење великог броја „финансијских деривата“ и осталих, како се на крају показало, манипулаторских финансијских игара, омогућило им је да сирову силу и монополски положај у скоро свим (пре свега економским) областима људске активности замотају у fine обланде демократије и „људских права“. Концепција изазивања и управљања кризама створила је услове за енормно повећање њихове моћи све до тренутка потпуног владања светом, које је на срећу (или тугу) остатка човечанства потрајало само петнаестак година. У овој више деценија успешној игри изградиле су невероватно моћне машинерије, пре свега војну; а потом кроз УН које су финансирале а тиме и имале одлучујућу моћ у њима, преко Светске банке и ММФ-а (све начине статистике и например обрачуна БДП из којих су извлачили закључке како њима одговара), па преко доминације у светским медијима и информативном простору, до утицаја у култури и свим, од њих изазваним „потребама“ обичних људи или како они кажу јавног мњења. У остваривању свог стратешког циља стварања глобалног света под њиховом управом (наравно замаскирано у разне облике међународне „сарадње“) стварали су разне облике свог уплива у све токове економије, па су тако мултинационалне компаније од њих организоване и координиране постале симболи Новог света. То што је на тај начин увођен монопол у све сфере економије, а пре свега у најбитнијим и најосетљивијим областима попут производње хране и енергије. Омогућивши да се преко њиховог тржишта (осигурана производња гарантована огромним поруцбинама) уздигну њихови западни савезници, али посебно и ратни противници, разоружани Немачка и Јапан, постали су простор на коме су они доминирали и усмеравали га. Остатку света преостало је или да их следи, или да се сврста (углавном присилно) на страну економски неефикасног супарничког СССР-а. Најјачи аргумент, којим су сви бивали убеђени да им је Америка најпотребнија, био је страх од војне силе СССР-а и њихове намере да од комунизма направе светски поредак. Створивши све предуслове за потпуну доминацију у такозваном „слободном свету“, остало им је да се обрачунају са „идеолошким противником“ и од њега преузму утицај и остваре потпуну доминацију на Планети. Данас у време огољеног начина на који функционише неолиберални систем, потребни су нови одговори пре свега грађанима Америке, како то покушава да учини њихов председник. Пример Обаминог рата против банкарских бонуса је почетак отварања очију америчком средњем сталежу да ништа више није нити ће бити као у ери америчке супер доминације. Ново рedefинисање појма криза – број запослених или раст БДП одређује и нове погледе шта је главна брига државе. Америка мора да промени схватања о потрошњи, свет мора да разуме да нигде не може да се издржи амерички начин потрошње. То је потреба да се створи нови однос према циљевима и сврси живота. А ко је победио капитализам или комунизам остаће лепа тема за теоретичаре. Много више рада за много мање пара у западном свету и мало више пара за увек много рада на истоку постаје уобичајено од тржишта оверено

решење. Обамин рат банкарској елити и њеним бонусима само је увод у објашњавање нацији да се такво понашање дељења новца и осталих привилегија стеченим посебним положајем у свету више не може издржати. Једноставно престала је америчка војна доминација и све могућности које из тога произилазе, пре свега штампање долара (у сенци упереног пиштоља у главу од најмоћније војне машинеријена свету) без покрића које је то омогућавало.

За разлику од Америке која је тежила стварању једнополарног света са свим предностима како их је она замишљала, Кина је тежила задржавању доминантне улоге класичних међународно признатих закона без креативних тумачења.

У деценијском сукобљавању и еволутивном мењању света, Кина је искористила дуги период када није била у фокусу светских сучељавања, мада је било и тога (Индија, Вијетнам, СССР), и постала је највећи добитник последњи деценија. Кина, као неформални економски предводник БРИКС-а, у договору са осталим чланицама поставила је пре три године циљеве које постепено остварује. Стварање светске резервне валуте у виду корпе валута дефинитивно Америци избија из руку главну полу долар (за убеђивање и штићену највећом војном машинеријом) и којом је освајан свет. Одлуком да се што већи део трансакције међу земљама БРИКС-а обавља у националним валутама био је први корак, на путу без повратка америчког долара. Темпо извлачења Кине (а и Русије) из претераних девизних резерви у доларима одлучује о здравственом стању долара. Својим куповином и трошењем тих долара по свету Кина добија најпотребније ресурсе за своју захукталу привреду, а у исто време сужава Америци (и њеним савезницима) простор за извлачење (екстра профит) и тиме гура долар на нормално место међу светским валутама. Нормализација долара сигурно је сада у рукама Кине и осталих земаља јер не поставља се питање да ли ће, већ је питање кад ће Кина то урадити (а сигурно у најповољније време по њу). Закључак Централне банке Кине да су њихове девизне резерве од преко 3. 000 милијарди долара превелике и да се морају смањивати и трошити на куповину ресурса и најновијих технологија само је јавно објављивање њиховог понашања у последње три године од избијања светске (америчке) кризе. У тренутку хаоса на светским финансијским тржиштима, попуцале су многе стеге, па су Кинези покуповали много западних компанија са најсавременијим технологијама, као и све природне ресурсе који су били на пр

одају по свету. Сада је свима јасно да највеће светско тржиште представља сигуран гарант благог опоравка Америке и осталих земаља, као и најважније место за инвестиције. Кооперацијаи сарадња ако САД схвати неминовност историјских процеса или сукоб са сада се чини извесним крајем? За сарадњу постоје струје у Америци, јер разумеју суштину догађања, наравно постоје и други који живе у прошлости и илузијама да старо може да се врати (као неки у Русији да СССР има будућност).

За разлику од Америке која је тежила стварању једнополарног света са свим предностима како их је она замишљала, Кина је тежила задржавању доминантне улоге класичних међународно признатих закона без креативних тумачења. Мотиви Америке да намеће поредак сличан своме свакако одговара ономе ко је остварио велику предност у бесконачној трци великих по планети. Њихов покушај да створи мултикултурну Европу, по обрасцу који код њих добро (?) функционише, пропао је гласном поруком Меркелове и осталих лидера да то у Европи једноставно није успело. Чим је створен БРИК, као и само наговештај могућих озбиљнијих савеза, међу најмногољуднијим и ресурсима најбогатијим земљама, почео је распад америчког геополитичког сна. Стварањем више земаља које могу фактички да униште не само Америку већ и сав остали свет, почела је да се распада супериорност до тада једине глобалне силе. После „11. септембра“ трауматично искуство Америке, суочено са немогућношћу да се одбрани и од примитивних „оружја“, јасно је дефинисало политику којом се атомски рат води искључиво ради сопствене заштите То сазнање, а и нестајање претњи од стране Русије, отворило је могућност развијања сасвим нових односа и потенцијалних савеза. Глобална доминација и заштита својих савезника није више могућа (и исплатива), па се прагматични Американци окрећу пре свега себи и утврђивању своје позиције тамо где је то могуће. Савезници Америке више се не устручавају да одбију или само формално учествују у преузетим обавезама у њиховој деценијској узданици НАТО пакту. Поучени искуством из Ирака, Југославије, Авганистана и коначно Либије, где су углавном служили за допуну и гинули за опште од Америке проглашене интересе. Почетком светске кризе Американци су хитно сазвали конференцију 1.300 највећих компанија које раде са Европом да би манифестовали јединство и заједничку економску политику, а и подсетили Европљане ко им је помогао да се извуку из поратних великих заостајања. Настојање да се настави са досадашњим начином пословања сигурно није могуће, јер једноставно услови су се драстично променили. Док се америчка привреда тетурала јер не може да обезбеди досадашњи положај и све стимулансе које је деценијама имала, кинеска привреда не посустаје и у раздобљу кад се светска потражња драстично смањује. Било је за очекивати да ће та толико од извоза зависна привреда почети да посустаје. Ту се наравно одмах показано шта значи централистичко управљање и државно усмеравање ресурса у области које поспешују даљи раст. Показало се да је Кина већ сада толико огромно тржиште које може да амортизује и веома јаке негативне спољне утицаје. Када се узме у обзир и тржиште БРИКС-а које је још један начин коришћења огромног потенцијала који овај простор, уз такође све више заинтересоване регионе да са њима сарађују, показује јасан сигнал куда иде свет. Већ сада када би се променио начин израчунавања БДП и у обзир узела реална економија (без различитих деривата које је измислила нео либерална прича) свима би било јасно да предвиђена смена у економском лидерству је већ такорећи готова.

Сигурно да у ближој будућности предстоји удаљавање ЕУ од Америке и НАТО јер не

постоје више војне и остале претње које су биле основ за пристајање да Америка уместо њих води све врсте политика, а и америчко тржиште није више једино способно да вуче европски развој. Тржишна логика која говори да је Кина (БРИКС) не само навише нарастајуће тржиште и апсорбер немачке (и осталих) извозне машине, први пут веће од америчког, већ је и место за куповину робе по систему најбољи квалитет уз најнижу цену, у чему је Америка дуго била најбоља. Немачка зато снажно гура на највеће тржиште, које како се то показало последњих година, најидеалније (уз успутно индијско и руско) за њену моћну идустијску машину. За њима свакако иду и остале ЕУ земље из истих разлога.

Постоје неке ствари које ове две земље деле не само као њихов однос, већ и као заједничку обавезу према остатку света. Пре свега ту је глобална безбедност и избегавање сукоба. Упоредивање војних потенцијала (па тако и обавеза) Кине и Америке свакако је у овом тренутку нереално. Са обзиром на то које су циљеве пред себе поставиле, очигледно је много рационалнија била кинеска војска која и даље за себе тврди да је искључиво одбрамбена и усмерена једино на одбрану суверених националних интереса. На сваку назнаку да кинеска војска почиње да представља претњу пре свега у региону, Кинези одговарају да су у поређењу са другим светским високотехнолошким развијеним армијама у заостатку две до три деценије. То је свакако претеривање које се користи ради снижавања тензија које се појављују пре свега на рубним подручјима Кине у Кинеском мору. Једина права истина је да је Кина способна да нанесе ударе сваком и било где у свету ко најозбиљније угрози њене виталне интересе. То право за себе су саме или у оквиру савеза за себе присвојиле и друге сталне чланице Савета безбедности, па је кинеска логика нормална.

Покушај председника Обаме, уз свесрдну помоћ Хилари Клинтон, да Кину увуку у „заједнички чамац“ који ће у 21. веку одлучивати о судбини осталих на планети, хладно је одбијен од стране Кинеза. Американци су хтели да ако већ морају да деле планетарно лидерство, то ураде са само једним партнером (тако је сигурно много лакше) . Испоставило се да је и овог пута кинеска мудрост била делотворнија и да се геополитика креће у смеру како су то БРИК земље желеле. Данас свако месечни састанци и међусобне посете лидера најважнијих земаља света Русије, Индије, Немачке, Јапана Бразила са председницима Кине и Америке увелико уобличавају дугорочно (шта је то уопште у 21. веку?) савремени свет.

Тема људски права у Кини (Тибет, “слободни“ интелектуалци...) наметнута као опште место западне (америчке) пропаганде као пример неуспешности кинеског модела, без обзира на сваку другу врсту експанзивног раста, дотле Кинези Американцима замерају не само кршење људских права у Америци (црнци, хиспањолци...) већ поготово кршење људских права стотинама милиона људи широм планете, који су на разне начине

страдали ако се нађу на путу америчког плана свеопште доминације у свету. Свака од страна не пропушта прилику да другој саопшти своје мишљење о том питању, не угрожавајући на било који начин најбитније судбоносне обосмерне пупчане врпце. Ту је и реторички сукоб око кривице за раст цена сировина и хране, као и кривице о глобалном еколошком угрожавању планете и покушај стварања нове (или очувања старе) империје. Оваква реторичка препуцавања углавном су намењена за домаћу употребу, мада се ревносно преносе и широм света.

Корупцијаи све штете од ње не осећају само народи на маргинама светске политике, већ и највећи и најјачи. Цео свет се затресао од превара и корупција на Вол стриту где су хиљаде милијарди изгубили ситни улагачи на тај од државе наводно заштићени рулет. Појединци су у једном даху варали за десетине милијарди долара и државу и скоро исте такве који су им веровали. Са друге стране Кинези су изнели податак да је преко 120 милијарди долара разним каналима изнето из Кине. Ни смртне казне у Кини, ни доживотне робије у Америци не успевају да искорене то зло и свима је јасно да ће до смањења доћи у само увођењем потпуног увида у све елементе тржишног пословања.

Корени промена до којих је дошло лежали су у чињеници да је најстарија цивилизација пронашла начин како да се у сенци свих тих дешавања полако развија и нађе пут којим ће се ствари радикално променити.

Тероризамкао ново прокламовану свеопшту претњу, свака од ових држава доживљава на свој начин, па му се тако и супротставља. Америка не само да је прогласила рат по целој планети (где им је доступно), већ је и у сопственој земљи укинула многа права својих грађана ради опште заштите друштва. То наравно наилази на отпор, јер приватност (да ли уопште може да постоји у 21. веку нових наука и технологија?) требало би да представља једно од најосновнијих људских права за које се Америка толико залаже у осталом свету. Кина се суочава са унутрашњим тероризмом пре свега у сепаратистички Сикјанг, где део муслиманског ујгурског становништва жели да се отцепи од матице. Америка планетарно маше својим оценама о терористичким земљама Иран, Северна Кораја, Куба, Бурма (Мијанмар), Судан, Зимбабве, које су, гле чуда, углавном блиски сарадници Кине. Наравно и Кинези имају много примедби на неке од кључних америчких савезника (диктаторски режими), али њихова дипломатска мудрост их наравно не именује.

Једна од заједничких невоља, и посебна одговорност им је и велико незадовољство десетина и стотина милиона младих веома добро образованих људи који веома лако

могу да ступе у све планетарну комуникацију са свим последицама које из тога могу да проистекну. Незадовољство ове популације (и не само у Кини и Америци) настало је из њиховог сазнања да се плодови свеукупног раста материјалних и духовних вредности у 21. веку на планети, не расподељује бар донекле, равномерно на сваког становника Земље. Кинески млади људи имају ту малу предност јер су припадници државе која крупним корацима осваја све више нових области (простора) који су им у блиској прошлости били недоступни. За разлику од њих младим људима Америке, судећи према скоро свакодневним пропагандним бодрењима (подизања морала) од председника Обаме, перспективе нису ружичасте и имају много више разлога за бригу о својој будућности. Када и колико јако ће овај вид планетарног социјалног бунта букнути светом само је питање времена и редоследа.

Обе земље испољавају велику глад за ресурсима који би гарантовали што дужи наставак доминантних економских токова. Док се не реши питање економичног коришћења јединог неограниченог енергетског ресурса Сунца, трка за осталим енергентима (њиховом експлоатацијом и заштитом од других) јесте један од приоритета сваке земље која у томе може да учествује. Панична, дипломатски веома спорна изјава Хилари Клинтон, којом упозорава афричке народе на опасност од кинеског колонијализма (?) и порука да Пекинг није политички узор који би требали да следе, више је израз панике пред немогућношћу да било шта против тога ураде, него било каква озбиљна брига за Африканце (с обзиром шта су они у Африци до сада урадили) . Доследно поштујући принципе за које се залаже, Кина ступа у сарадњу са свим земљама (у Африку је 2009. уложила 10 милијарди долара) које то желе и имају интереса за то. Сигурно да сви послови никад нису до краја избалансирано корисни за обе стране, но и тежња да тако буде, без силом наметања било каквог решења, како су у таквим случајевима поступале до сада све империјалне силе, велико је освежење за мале и поготово сировинама богате земље (ко се угрувао у Либији?) .

На крају да чујемо и неколико порука од људи са лица места. Можда најбољи познавалац, а свакако и један од креатора геополитичког светског тржишта у последњих неколико деценија, Кисинџер саопштава јавности Америке и осталог „слободног света“, да је на историјску сцену убрзано ступио нови лидер који ће то остати највећим делом овог века. Својим уговарањем Никсонове посете Кини, којом је фактички од Америке признато постојање јединствене Кине, и њеног заузимање места петог члана Савета безбедности УН са правом вета, постао је један од најважнијих саветника скоро свих америчких председника. Он је ауторитет коме се поготово у Америци верује и који може да саопшти брижно чувану тајну која је позната естабилшменту Америке бар 10 година (то свакако осећају и њени грађани којих 2. 500. 000 учи кинески језик) . Његов предлог односа и потребе за коеволуцијом уместо латентним сукобом са Кином,

сигурно је добродошао Обама, јер је то практично једина опција која је реално могућа. Кисинџерова идеја да је Кина као највећи светски кредитор, чак и обавезна да успостави нови светски економски поредак, и пресудно утиче на његово остваривање неким планом „Ван Ђибао“ (слично „Маршаловом плану“, који је подигао привреду послератне Европе, а тиме и целог света), свакако показује препознатљиво настајање нових светских односа у којима ће се преиспитати и преиспитивати се, све до сада познате варијанте економског прогреса. Ово јасно бацање америчког пешкира у ринг од Кисинџера, јасан је сигнал и свим америчким савезницима који су то наравно још раније препознали, да је стигао нови шериф у град.

Други важан, требало би да буде и непристрасан познавалац, важних принципа геополитичког тржишта је и Штиглиц који јасно идентификује долар као главни симбол и средство планетарне доминације Америке. Његова изјава да се долару приближава крај, констатација је коју сад увиђају и најслабовидији економски аналитичари широм света. Јасну поруку БРИКС-а да је потребно увести и друге валуте у корпу резервних светских валута и тиме стабилизovati светски финансијски систем, сада повезују са Кејнсом и истом таквом његовом сугестијом још 1947 у Бретон Вудсу. Наравно да је Кејнсова идеја остварена тада, не би постојала могућност за остваривање највеће могуће користи (од манипулација) за Америку и њене савезнике. Пре две године сви су били у чуду зашто Кина (наравно и Русија) као највећи кредитор не иде много енергичније ка замени долара као резервне светске валуте. Сада је јасно да су чекали још повољнији тренутак и планетарно сазнање да тако нешто једноставно мора да се догоди, а да се Кини (која увек и за све има довољно времена) не припише нека демонстрација економске силе, која би заправо показала да она жели да створи нову империју. Сада је свима нормално да Кина своје огромне девизне резерве троши на најразумнији начин, како би то урадио свако нормалан, трошећи их за набавку потребних им ресурса.

Трећи одличан познавалац савремених светских и америчких прилика професор Харварда Стивен Волт, једноставним речима свима разумљивим, рекао је да је дошао сумрак америчке ере. Уз тачне констатације он сугерише и америчко понашање у наредном периоду, не би ли се у некој будућности појавила могућност поновног повратка Америке на водећу позицију у свету. [\[1\]](#)

Тржиште је постало место где се све мери и добија своју цену. Пре свега долар као главна видљива последица новог поретка успостављеног 1947 године у Бретон Вудсу. Владар Планете у лику зелембаћа (поготово са цифром 100), и подупрет најјачом војном силом и највећом, до непрепознавања реалности, медијском пропагандном машином, постао је чињеница без које се једноставно није могло живети попут воде или ваздуха. Под таквом пресијом и геополитичко стање на свету је остало више деценија релативно стабилно и под контролом једне силе. (Источни блок није имао капацитете да им се

успешно супростави). Корени промена до којих је дошло лежали су у чињеници да је најстарија цивилизација пронашла начин како да се у сенци свих тих дешавања полако развија и нађе пут којим ће се ствари радикално променити. У деценијском сукобљавању и еволутивном мењању света, Кина је искористила дуги период када није била у фокусу светских сучељавања, мада је било и тога (Индија, Вијетнам, СССР), и постала је највећи добитник последњи деценија. Развој наука и технологија само је убрзао те промене и показао да се Дух (Интернет) пуштен из боце никако у њу неће вратити. Глобализација која је требало да помогне Америци да цео свет увуче у систем како су га неолиберали осмислили, и који би дугорочно (дуговечно) зацементирао (крај историје) односе у свету, постала је основна сила промена. Информације и знање, тренутно доступно новим технологијама милијардама људи, незаустављиво руше све табуе и „вечне истине“ наметане разним силама.

И сад као и некад мењање светског поретка је ту. Понуда је на столу. Тржиште, оно главно, нуди свеколике интересантне могућности. Свако, и свака нација, има захваљујући немогућности да се скоро ништа више не може сакрити, могућност да сагледа своје путеве без алтернативе.

Текстови аутора који прате овај текст, са хронологијом његових текстова о овој теми

<http://www.nspm.rs/ekonomska-politika/istorija-i-perspektive-brik-a.html>

<http://www.nspm.rs/savremeni-svet/budjenje-sad.html>

<http://www.nspm.rs/ekonomska-politika/predvidjanja-brik-a.html>

<http://www.nspm.rs/ekonomska-politika/brik-u-2009.html>

<http://www.nspm.rs/ekonomska-politika/da-li-se-amerika-probudila.html>

<http://www.nspm.rs/srbija-i-nato/milosrdni-nekom-andjeo-a-nekom-djavo.html>

<http://www.nspm.rs/ekonomska-politika/brik-godina-prva.html>

<http://www.nspm.rs/ekonomska-politika/da-li-je-brik-novi-motor-svetske-ekonomije-q.html>

<http://www.nspm.rs/savremeni-svet/ekonomski-prostor-preraspodeljena-kad-ce-medijski-nezna-se.html>

<http://www.nspm.rs/ekonomska-politika/pouke-jekatarinburga.html>

<http://www.nspm.rs/komentar-dana/mali-korak-za-brik-veliki-za-covecanstvo.html>

<http://www.nspm.rs/savremeni-svet/amerika-se-probudila-i-sirom-otvorila-oci-sta-sad-q.html>

<http://www.nspm.rs/savremeni-svet/od-brik-a-do-briks-a.html>

---

[1] <http://www.voanews.com/serbian/news/glas-amerike-stephen-walt-the-twilight-of-the-american-era-interview-06-17-2011-124078224.html>